

Förstudie av näringslivs- och tillväxtbefrämjande arbete

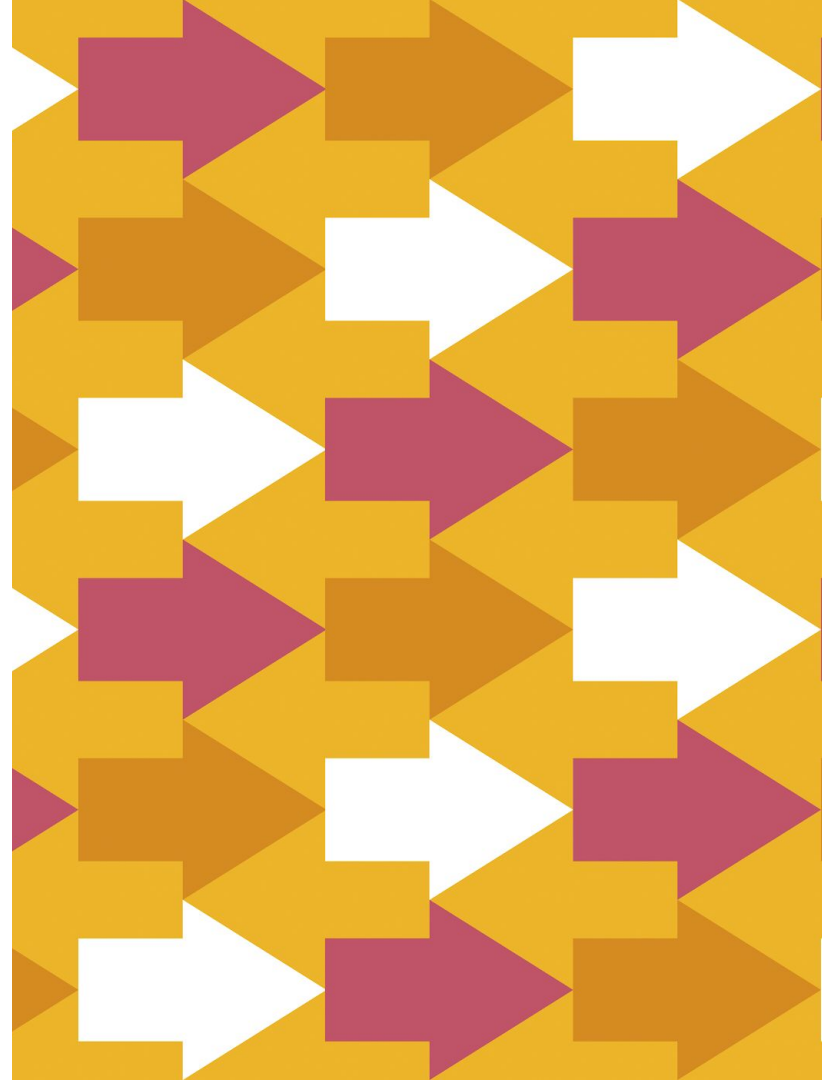
Botkyrka kommun

Oktober 2022

Innehåll

	Sida
1. Inledning	3
2. Iakttagelser och slutsatser	6
- Ansvarsförhållanden och organisation avseende näringslivsfrämjande arbete	7
- Målsättningar, analys och uppföljning	8
- Företagsklimat utifrån olika mätningar	12
- Näringslivsorganisationers syn	15
- Vidtagna åtgärder med anledning av pandemin	18
3. Sammanfattande slutsatser och rekommendationer	19

1

Inledning

Uppdraget

Bakgrund

Näringslivets utveckling är av stor vikt för kommunen. Ett bristfälligt arbete inom området riskerar leda till minskad attraktivitet, minskad befolkning och därigenom minskade skatteintäkter. Detta riskerar i förlängningen att påverka möjligheterna att upprätthålla det kommunala uppdraget. Kommunens revisorer har därför i sin riskanalys bedömt det som angeläget att genomföra en förstudie inom området näringslivsfrämjande arbete i Botkyrka kommun.

Syfte

Förstudien syftar till att identifiera behov av en fördjupad granskning rörande ändamålsenlighet och/eller intern kontroll vad gäller kommunstyrelsens och nämndernas näringslivsfrämjande arbete.

Förstudien omfattar kartläggning av nedanstående områden:

- Målsättningar avseende näringslivsfrämjande arbete, kommunövergripande och styrelse/nämndspecifikt
- Former för uppföljning och analys avseende näringslivsfrämjande arbete
- Botkyrka kommuns nuläge vad gäller företagsklimat utifrån olika mätningar (nedbrytning och analys av Svenskt näringsliv ranking, NKI-undersökningar m m)
- Näringslivsorganisationers syn på Botkyrka kommuns näringslivsfrämjande arbete

Därutöver beskrivs översiktligt ansvarsförhållanden och organisation avseende näringslivsfrämjande arbete samt insatser vidtagna med anledning av pandemin för att underlätta för det lokala näringslivet.

Uppdraget

Avgränsning

I tid avgränsas förstudien i huvudsak till 2022, men tidigare åtgärder och beslut med bäring på området har också beaktas inom ramen för förstudien.

Metod

Förstudien har genomförts genom insamling och analys av relevant dokumentation med bäring på området.

Dokumentanalyser har kompletterats med intervjuer med näringslivschefen, näringslivsstrateg, kommunstyrelsens ordförande samt representanter för Tillväxt Botkyrka och Företagarna Botkyrka-Salem.

Nedbrytning och analys av mätningar av näringslivsklimat (SN, Företagarna, SKR) rörande de för granskningen aktuella områdena har även gjorts.

2

Iakttagelser och slutsatser

Ansvarsförhållanden och organisation avseende näringslivsfrämjande arbete

Politisk organisation

- Att få till mer näringsliv och jobb identifierades som ett av åtta problem i Botkyrka kommun enligt den politiska plattformen. Den politiska plattformen beskriver de politiska prioriteringarna och viljeinriktningarna som prioriterades under mandatperioden 2019-2022.
- Av reglementet för kommunstyrelsen, uppdaterat 2021-10-01, framgår av § 3, punkt 5 att styrelsen har ansvar för "sysselsättning och näringsliv inklusive gott företagsklimat". Ansvaret för området överfördes från arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden till kommunstyrelsen under 2020. I intervjuer framkommer att syftet med flytten var att samordna kompetens inom området.

Tjänstepersonorganisation

- Underordnat kommunstyrelsen finns ett näringslivsråd. I reglementet för rådet framgår att det är en nämndberedning med syfte att främja information och samråd mellan kommunen och näringslivet, följa den långsiktiga strategiska utvecklingen samt bevaka aktuella frågor i Botkyrka och omvärlden. Näringslivsrådet inrättades 2018 och består av fem förtroendevalda ledamöter och fem representanter från det lokala näringslivet.
- Näringslivsarbetet i kommunen bedrivs av näringslivsenheten som leds av näringslivschefen. Nuvarande näringslivschefen tillträdde under våren 2022.
- I intervjuer framkommer att omorganisering och stor personalomsättning inom näringslivsenheten, särskilt vad gäller rollen som näringslivschef, medför att nya samarbetsvägar behöver upparbetas. Dessutom framkommer att formerna för Näringslivsrådets arbete behöver ses över, dels för att säkra ändamålsenligheten i rådets arbete givet omorganiseringen, dels för att säkerställa synergieffekter med näringslivsenhetens arbete.

Målsättningar, analys och uppföljning

Näringslivsstrategi

Botkyrka kommuns näringslivsstrategi beslutades av kommunfullmäktige 2018 och är giltig till och med 2023. Dokumentet redogör för prioriteringar inom näringslivsarbetet och att arbetet särskilt riktar sig till

- botkyrkabor som vill starta företag,
- företag och aktörer som vill växa, samt
- etableringar av nya företag och aktörer.

I strategin anges ett antal fokusområden för det näringslivsfrämjande arbetet, bland annat att arbetet särskilt ska främja ungas och kvinnors företagande samt uppmuntra och stimulera innovativa idéer inom hållbar utveckling, teknik och kreativitet.

Strategin anger tre strategiska utvecklingsområden

- ge tillgänglig, snabb och korrekt näringslivsservice,
- främja idéer, innovationer och entreprenörskap, samt
- skapa attraktiva etableringsmöjligheter.

Flera av de intervjuade menar att den nuvarande strategin behöver uppdateras, bland annat eftersom frågorna nu har en annan inriktning med anledning av omorganiseringen. Detta har dock inte varit prioriterat under pandemin.

Målsättningar, analys och uppföljning

Mål och budget 2022

I mål och budget för 2022 fastställs som mål 1:4 att “Botkyrka ska vara en attraktiv plats för företags tillväxt och etableringar”. Målsättningarna mäts genom fem indikatorer.

1. Andel (%) i förvärvsarbete i kommunen, dagbefolkning, ökar
2. Andel förvärvsarbetande i näringsliv, dagsbefolkning, ökar
3. Arbetsställen, med minst fem anställda som etablerar sig i kommunen, ökar
4. Botkyrkas företag har högre tillväxt än snittet för företagen i Stockholms län
5. Botkyrkas företagare som är nöjda i sin kontakt med kommunens myndighetsutövning ökar

Kommunen följer upp dessa mål genom statistik från Kolada, Upplysningscentralen, Stockholm Business Alliance Nöjd-Kund-Index och Synas tillväxtindex. Resultatet av uppföljningen redovisas i kommunens årsredovisning. I årsredovisningen för 2021 bedömer kommunen måluppfyllelsen som god med anledning av utvecklingen av ovanstående indikatorer mellan 2020 och 2021.

Målsättningar, analys och uppföljning

Målet har även brutits ner i tre specifika delmål med indikatorer för varje delmål.

Kommunstyrelsen

- **Befintliga företag anser att det är enkelt att få den service som de behöver för att bedriva och utvidga sin verksamhet**
 - Företag och botkyrkabor som är nöjda med kommunens affärsutvecklingsinsatser ökar
 - Antalet företag som nyttjar kommunens affärsutvecklingsinsatser ökar
- **Botkyrkas företagare är nöjda i sin kontakt med nämndens myndighetsutövning**
 - Nöjd kundindex (NKI) avseende bygglov för företagare ökar
 - Nöjd kundindex (NKI) avseende Markupplåtelse för företagare ökar

Samhällsbyggnadsnämnden

- **Botkyrka är en attraktiv plats för företag att etablera sig på**
 - Antalet nystartade företag i Botkyrka ökar
 - Botkyrkas företag (AB) växer mer än snittet för Stockholmsregionen

Slutsatser kring området målsättningar, analys och uppföljning

- Botkyrka kommun har ett tydligt mål för det näringslivsfrämjande arbetet som uttrycks i mål och budget. Måluppfyllelsen mäts genom fem övergripande indikatorer. Målet har brutits ner i specifika mål. Kopplingen mellan de övergripande indikatorerna som mäter måluppfyllelsen och indikatorerna som mäter hur väl de specifika målen uppfylls kan tydliggöras.
- Näringslivsstrategins målsättningar från 2018 kan tydligt följas i reglementet för Näringslivsrådet. Detta kan förklaras av att strategin togs fram i samband med att Näringslivsrådet inrättades. Vår bedömning är att strategins målsättningar inte lika tydligt kan följas i nuvarande uppsatta mål för det näringslivsfrämjande arbetet. Att strategin behöver uppdateras och att formerna för Näringslivsrådets arbete behöver ses över för att tydligare reflektera nuvarande målsättningar för det näringslivsfrämjande arbetet är något som är känt av både politiker och tjänstepersoner och framhålls som ett utvecklingsområde.
- Uppföljningen av målen följer kommunens ordinarie modell.

Företagsklimat utifrån olika mätningar

I Botkyrka kommuns näringslivsmål uttrycks att kommunen kontinuerligt behöver fånga in företagens behov genom att följa NKI-mätningar. För att beskriva hur kommunen i dagsläget fångar företagens behov redogörs för Botkyrkas placering i ett antal mätningar.

Lokalt företagsklimat, Svenskt näringsliv

Varje år genomför Svenskt Näringsliv en ranking av lokalt företagsklimat. Rankingen omfattar samtliga Sveriges kommuner efter företagares uppfattning om det lokala företagsklimatet och efter officiell statistik. Företagare som haft kontakt med kommunen får betygsätta hur de upplever situationen för det egna företaget i en enkät. Rankingen innehåller totalt 18 faktorer som viktas olika, varav den tyngsta delen är företagets sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen.

Botkyrka kommuns placering i Lokalt företagsklimat, Svenskt Näringsliv	Ranking 2021	Ranking 2020	Ranking 2019	Ranking 2018
Totalt	205	200	182	170
Enkätfråga				
Sammanfattande omdöme	215	222	221	209
Kommunens service och bemötande	220	216	219	204
Tillgången på arbetskraft med relevant kompetens	88	99	186	151
Kommunpolitikernas attityder till företagande	214	219	235	216
Kommunala tjänstemäns attityder till företagande	234	213	221	190
Kommunens upphandling (ny fråga 2020)	100	154		
Konkurrens från kommunens verksamheter	188	193	200	188
Brott och otrygghet (ny fråga 2020)	275	272		
Vägnät, tåg- och flygförbindelser	140	130	127	140
Mobilnät och bredband (tidigare tele och it-nät)	160	173	170	153
Kommunens information till företagen (ny fråga 2020)	187	192		
Dialog mellan företag och kommunens beslutsfattare (ny fråga 2020)	234	198		
Marknadsförsörjning	33	31	35	33
Kommunalskatt	59	59	66	70
Entreprenader	35	37	35	42
Jobb i kommunen (tidigare andel i arbete)	279	276	106	120
Företagsamhet (tidigare nyföretagsamhet)	255	251	238	241

Tabellen visar att Botkyrkas totala ranking i denna mätning har försämrats sedan 2018.

Företagsklimat utifrån olika mätningar

NKI-undersökning Insikt, SKR/Stockholm Business Alliance

Insikt är en kvalitetsmätning av kommunernas myndighetsutövning och service gentemot företag. Företagare får i undersökningen bedöma kommunernas service och effektivitet inom sex myndighetsområden: brandskydd, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll, serveringstillstånd samt upphandling.

NKI-undersökning Insikt, SKR	2021	2020	2019	2018	2017
NKI-Total (ranking)	77 (56/189)	75 (71/182)	73 (108/173)	70 (126/171)	71 (91/159)
NKI-Brandskydd (ranking)	-	80 (39/56)	80 (41/68)	73 (57/61)	-
NKI-Bygglov (ranking)	72 (76/161)	70 (81/151)	65 (100/148)	69 (70/154)	64 (75/134)
NKI-Markupplåtelse (ranking)	71 (53/69)	73 (36/60)	-	-	-
NKI-Livsmedelskontroll (ranking)	82 (52/168)	80 (65/154)	76 (98/160)	69 (143/150)	79 (28/129)
NKI-Serveringstillstånd (ranking)	86 (16/63)	-	78 (35/68)	75 (53/76)	82 (23/65)
NKI-Upphandling (ranking) - ny fråga 2021	55 (53/55)	-	-	-	-

Tabellen visar att Botkyrkas totala ranking i denna mätning har förbättrats sedan 2017. Rankingen har även förbättrats inom de flesta delkomponenter.

Bästa Tillväxt i Stockholms län, Syna

Varje år delar Syna ut priset Bästa Tillväxt till den kommun i respektive län där företagen växer bäst. Syna granskar boksluten från alla svenska aktiebolag. Utmärkelsen går till den kommun som har störst andel företag som nyanställer, ökar sin omsättning och går med vinst.

Placering i Bästa Tillväxt i Stockholms län, Syna	Ranking 2021	Ranking 2020	Ranking 2019	Ranking 2018	Ranking 2017
Botkyrka	3	1	1	1	2

Tabellen visar att Botkyrka har legat högt i denna mätning sedan 2017.

Slutsatser kring området företagsklimat utifrån olika mätningar

- Botkyrka kommun rankas väl i NKI-undersökningen Insikt, gjord av SKR/SBA, och i Synas rakning av företagens tillväxt i länet.
- Botkyrka rankas inte lika högt i Svenskt Näringslivs ranking av lokalt företagsklimat.
- I Botkyrkas näringslivsmål uttrycks att kommunen kontinuerligt behöver fånga in företagens behov genom att följa NKI-mätningar. Det framgår tydligt hur denna uppföljning ska göras. Hur valet av NKI-mätningar gått till framgår dock inte.

Näringslivsorganisationers syn

Mer än hälften av Botkyrkas företag drivs i form av enskilda firmor och många är enmansföretag. I intervjuer framkommer att det finns en uppfattning om att detta bidragit till att få näringslivsorganisationer valt att etablera sig i Botkyrka. För att säkerställa att kommunens företag får stöd och rådgivning i sin tillväxt initierade kommunen, tillsammans med representanter för näringslivet, under 2018 initiativet Tillväxt Botkyrka.

Tillväxt Botkyrka

- I intervjuer framkommer att Tillväxt Botkyrka uppfattar att samarbetet mellan kommunen och organisationen fungerar väl. Det framkommer även att sedan initiativet startades har samarbetsformerna mellan Tillväxt Botkyrka och kommunen utkristalliserats och ansvarsfördelning har tydliggjorts.
- Det löpande arbetet följs upp vid ägarmöten fyra gånger per år.
- Tillväxt Botkyrka har tagit del av kommunens strategi för det näringslivsfrämjande arbetet.
- Tillväxt Botkyrka är representerade i Näringslivsrådet.

Näringslivsorganisationers syn

Företagarna Botkyrka-Salem

- Företagarna Botkyrka-Salem upplever att det finns en god vilja och ett engagemang både på politisk och tjänstepersonnivå inom Botkyrka kommun, men att det saknas resurser för att bedriva ett bra näringslivsfrämjande arbete och att de resurser som finns till stor del är "låsta", bland annat genom långa avtal. Framförallt nämns att det saknas verksamhet för att stödja de mindre företagen med en till fyra medarbetare.
- I intervjuer framkommer att Företagarna Botkyrka-Salem anser att det saknas kontinuitet i Botkyrka kommuns näringslivsfrämjande arbete, bland annat på grund av flera näringslivschefer under de senaste åren. Att kommunstyrelsen numera ansvarar för näringslivsfrågor bedöms vara positivt och skapa bättre förutsättningar för kommunens arbete.
- Vidare framkommer att det historiskt varit en bra dialog mellan representanter från Företagarna Botkyrka-Salem och kommunen, men att detta upphörde under pandemin och inte har återupptagits igen.
- Företagarna Botkyrka-Salem efterfrågar att näringslivsenhetens uppdrag kommuniceras till företagen i Botkyrka för att tydliggöra vad företagen kan respektive inte kan få hjälp med (förväntanshantering).
- Företagarna Botkyrka-Salem är representerade i Näringslivsrådet och anser att rådet är viktigt då det möjliggör för ett strukturellt samarbete med politisk bredd där möjlighet till att lyfta gemensamma frågeställningar finns. Dock anses arbetet inom rådet möjligen kunna effektiviseras.

Slutsatser kring området näringslivs- organisationers syn

- Tillväxt Botkyrka anser att samarbetet mellan kommunen och organisationen fungerar väl.
- Företagarna Botkyrka-Salem efterfrågar mer kontinuitet i och mer resurser till kommunens näringslivsfrämjande arbete. De efterfrågar även bättre förväntanshantering och näringslivsfrämjande verksamhet som stödjer företag med en till fyra medarbetare.
- Både Tillväxt Botkyrka och Företagarna Botkyrka-Salem är representerade i Näringslivsrådet. Företagarna Botkyrka-Salem framhåller rådets vikt.

Vidtagna åtgärder med anledning av pandemin

Botkyrka kommun tog med anledning av pandemin fram ett åtgärdspaket för företagare inom kommunen. Paketet bestod av följande:

- Utökad stöd och rådgivning, via bland annat Nyföretagarcentrum och Tillväxt Botkyrka
- Borttagande av avgift för uteservering och utehandel
- Förlängd betalningstid för fakturor inom miljö, hälsa och livsmedel
- Gav alla företag som behöver en möjlighet att upprätta en återbetalningsplan för mark- och tillsynsavgifter
- Gav möjlighet till månadsvisa inbetalningar av hyra i de fall kommunen eller de kommunala bolagen var hyresvärd
- Tillgängliggjorde information på hemsidan om olika rådgivningsvägar, information om regeländringar och information om nationella stöd för företag med anledning av pandemin

Tillväxt Botkyrka fick ett utökad uppdrag under 2020. I bolagsordning och ägardirektiv (KS/2017:683) för Tillväxt Botkyrka anges att bolaget har till föremål för sin verksamhet att genom ökad tillväxt och entreprenörskap skapa 1 000 anställningar inom fem år för botkyrkabor. Anställningarna ska skapas genom att bolaget hjälper små och medelstora företag etablerade i Botkyrka kommun att växa och skapa en hållbar utveckling, genom att bistå med affärsrådgivning, rekrytering samt matchning. Under pandemin, såg Tillväxt Botkyrka att deras målföretag behövde en annan typ av hjälp, mer inriktad på att hitta affärsmöjligheter för att kunna behålla verksamhet och personal snarare än att växa och nyrekrytera.

Kommunstyrelsen beslutade därför att utöka bolagets uppdrag till att inte bara skapa nya arbetstillfällen utan att också bistå företagen i målgruppen så att arbetstillfällen kan behållas.

Med anledning av det utökade uppdraget uppdaterades Tillväxt Botkyrkas ersättningsmodell under 2020. Därutöver fick bolaget ett monetärt tillskott på 1 miljon kronor, vilket ökade den totala ersättning till 6 miljoner kronor under 2020. Under 2022 fick även bolaget ett tillskott på 1 miljon kronor för merkostnader under 2021. Den totala ersättningen under 2021 uppgick därmed till 4,3 miljoner kronor.

En nulägesrapport gjordes för att följa utvecklingen för näringslivet inom kommunen.

3

Sammanfattande slutsatser och rekommendationer

Slutsatser och rekommendationer

Botkyrka kommun har tydliga mål för det näringslivsfrämjande arbetet. Indikatorer som mäter måluppfyllelsen visar att kommunen rankas högt i mätningar av Nöjd-Kund-Index och Tillväxtindex. Målen för det näringslivsfrämjande arbetet följs upp inom kommunen enligt ordinarie modell. I genomförda intervjuer framkommer att styrdokument och samarbetsformer för det näringslivsfrämjande arbetet behöver och kommer att ses över.

Tillväxt Botkyrka anser att samarbetet mellan kommunen och organisationen fungerar väl. Företagarna Botkyrka-Salem upplever att det finns en god vilja och ett engagemang, men efterfrågar mer kontinuitet i och mer resurser till kommunens näringslivsfrämjande arbete.

Baserat på ovanstående gör PwC bedömningen att det i dagsläget inte finns särskilda skäl att genomföra en fördjupad granskning av det näringslivs- och tillväxtbefrämjande arbetet i Botkyrka kommun.

[pwc.se](https://www.pwc.se)

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. Rapporten är endast upprättad för vår uppdragsgivares räkning, de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun, och får inte lämnas ut eller göras tillgänglig för andra fysiska eller juridiska personer utan Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB:s/PricewaterhouseCoopers AB:s skriftliga godkännande. I avsaknad av skriftligt godkännande, tar Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB/PricewaterhouseCoopers AB inte något som helst ansvar gentemot någon annan än uppdragsgivaren som väljer att förlita sig på eller att agera utifrån innehållet i denna rapport. Inte heller tas något ansvar för att rapporten används för andra syften än för dem som förelegat vid uppdragets utförande.

© 2021 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. All rights reserved. In this document, "PwC" refers to Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB or PricewaterhouseCoopers AB which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.